

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'נא

ערב שבת קודש

פרשת תבוא

י"ז באלול התשע"ד



יוצא לאור על ידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מנהג הקוראים להנמיך את קולם (אך באופן שהציבור ישמע) בקריאת התוכחה, וחוזרים ומגביהים קולם ב"אלה דברי הברית" שבסיום 'שישי'¹⁷.

פרקייאבות - פרקים ג'ד. צ"ע אם יש לומר את המשניות 'כל ישראל' (שלפני הפרק) ו'רבי חנניה' (שבסופו) - לכל פרק בנפרד¹⁸.

שבירך' (הרבי כתב על זה: "כי כמדומני בליובאוויטש לא נהגו כן" - אג"ק כרך ב עמ' שכו. ומכך משמע, ששלילת האמירה היתה לא רק כדי שלא לבטל מומנו של הרבי. וראה בזה ב'התקשרות' גיליון תק"ב, ב'לוח השבוע' הערה 2). אגב, בהמשך הדברים שם כתב הרבי: "נוסח... היותר מדוייק שראיתי, הוא בסידור תורה אור", וגם שם, לפחות בדפוס שלפניי, ד"צ ברוקלין תשמ"ז, יש לתקן "בעבור שעלה לתורה לכבוד...". כבמחזור השלם. וכן תוקן לאחרונה בסידורי 'תהילת ה' של הוצאת קה"ת בארה"ק (תש"ס ואילך). (17) כנה"ג בהגהת ב"י ס' תכח, הובא במ"א ס"ח, לענין משנה תורה במיוחד. פר"ח שם ס"ק ז. אם כי בשער הכוונות ובפע"ח הובא שהאר"י עלה וקרא את התוכחה בפיו ובקול רם כמנהג חכמי ספרד (ואולי ס"ל לרבותינו שהנהגה זו שלו אינה הוראה לרבים ולדורות, וע"ד לשון אדמו"ר האמצעי "כשאבא קורא, אין נשמעות קללות", היום יום, יז אלול). וראה שו"ת מנחת אלעזר ח"א ס' לו ד"ה ובפרט - ס' 'בין פסח לשבועות' פ"ד, סעיפים נא"נה, וש"נ. (18) ראה דיון מפורט בזה (בציון המקומות שדן בזה הרבי במשך השנים לכאן ולכאן) בלוח השבוע, 'התקשרות' גיליון תקצ"ו הערה 17. ולכאורה, כיוון שבשיחות המוגהות אין הכרעה בזה, ובבלתי מוגהות יש הכרעות לכאן ולכאן, צריך להישאר במנהג המקורי שאותו תיאר הרבי כשהזכיר את הנושא לראשונה בשיחת ש"פ תצא תשמ"א - לומר זאת תמיד רק פעם אחת, ובפרט שכך נוטים הדברים בסה"ש תש"נ ותנש"א.

אחרת, בסיום ההתוועדות בשבת קודש ח"י אלול, סיפר הרבי¹¹: "פעם נכנס אחד באמצע התוועדות של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביום הש"ק ח"י אלול¹², ואמר: 'גוט שבת!', וענה כ"ק מו"ח אדמו"ר בבת שחוק: 'גוט יום טוב!'. (וסיים הרבי:) כיוון ששבת 'מיניה מתברכין כולהו יומין' ויום טוב עניינו 'מועדים לשמחה' - הנה יהי רצון שתומשך השמחה גם על הימים שלאחר־זו, על כל השנה כולה, "לקדושה ולמנוחה, לששון ולשמחה"¹³. 'גוט יום טוב!', כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה, ויתן ה' יתברך טוב גשמי ורוחני בטוב הנראה והנגלה".

שחרית: מנהג הקוראים בתורה להגביה את קולם בפסוק 'השקיפה' שבסיום 'שני'¹⁴. לעליית 'שישי' עולה הבעל־קורא, ומעצמו - בלא קריאה בשמו - ומברך לפניו ולאחריה¹⁵. לאחר מכן מברכים אותו בשמו כרגיל¹⁶.

ולהעיר מסה"ש תש"ג עמ' 142 שאמר ע"ז כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ "חייב אדם לומר בלשון רבו". (11) ש"פ תבוא, ח"י אלול תש"ג ('תורת מנחם - התוועדויות' כרך ט, תשי"ג ח"ג עמ' 173). (12) אולי היה זה באחת השנים (ה'ש"ת או תש"ב) כשחל ח"י אלול בש"ק, שבשתיחת התוועד כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (בספר השיחות תש"ו לא מופיעה שיחה בשבת ח"י אלול). (13) נוסח כולל־חב"ד. (14) לוח כולל־חב"ד. (15) היום יום ח"י אלול. ספר המנהגים עמ' 31. לוח כולל־חב"ד. וראה שערי אפרים שער ז סעיף כג, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול תשרי, עמ' יט, וש"נ. (16) לפי המורגל בהרבה ממנייני אנ"ש לברך כל עולה לתורה ב'מי

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת תבוא¹ ח"י באלול

(וכו)⁴.

עד שנת תשל"א היה הרבי מתוועד בח"י אלול כשהיה חל ביום השבת⁵, ומשנת תשל"א ואילך התוועד ביום זה בכל שנה ושנה. בהתוועדויות אלו היה הרבי אומר שיחות ומאמר דא"ח⁶. במניין שהתפלל בו הרבי (אם לא היה חתן וכיו"ב), היו אומרים תחנון ביום זה⁷ (וראה בהערה).

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב וכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ – נ"ע – היו אומרים 'גוט יום טוב!' בח"י אלול⁸. פעם סיים הרבי את שיחת ח"י אלול: 'כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם⁹ בח"י אלול: 'גוט יום טוב!' (חג שמח)" ואמר בעצמו: 'גוט יום טוב!'¹⁰. ופעם

מעת אשר נתפרסם² אשר יום השמונה עשר בחודש אלול הוא יום ההולדת של הבעש"ט [בשנת נח"ת] ושל רבנו הזקן [בשנת קה"ת] – נהגו בכמה מקומות ובפרט בבתי כנסיות חב"ד לעשות אותו יום התוועדות, בסיפורי מעשי צדיקים, חזיון בדרכי החסידים בכלל ואהבת ישראל בפרט, וקבלת החלטות בקביעות עיתים ללימוד התורה – הנגלה והנסתר³.

החשבון צדק הוא במיוחד ב"ב ימים אחרונים של חודש אלול, מו"ח אלול עד סוף החודש, שכל יום מהי"ב ימים הוא כנגד חודש אחד מ"ב חודשי השנה, יום לחודש יום לחודש (ח"י אלול – כנגד חודש תשרי, י"ט אלול – כנגד חודש מרחשוון,

(1) "כך נקראת בכל החומשים שראיתי (ולא 'כי תבוא'), ועד לדרושי רבותינו נשיאנו דפרשה זו בהתחלתם" (לקוטי שיחות, כרך יט, עמ' 611 בהערה למכתב כללי, ושם עמ' 244 בהערה 8: "כ"ה בטא"ח סו"ס תכח. וברמב"ם "סדר תפילות" – והיה כי תבוא" ואכ"מ". כ"ז מופיע גם להלן כרך כד עמ' 641. וזאת למודעי, שלא ניתן לומר שהכוונה כאן ברמב"ם (רק) להתחלת הפרשה ולא לשמה, כי זאת כבר כתב הרבי כהסבר על השינוי בשמות הפרשיות המופיעות בהל' תפילה ר"פ יג, מול 'סדר תפילות' שבו כן מצוין הרמב"ם את שם הפרשה – ראה בלקוטי שיחות כרך ה' עמ' 57 בשוה"ג הראשון להערה 1).

(2) ובמקום אחר כתב הרבי: "שנים רבות היה עניין ח"י אלול ועניין ג' דסליחות בעלם, ועכשיו ניתנה רשות לגלות" (אג"ק ח"א עמ' תלב). לכאורה החל הפרסום לפרטי העניינים בזה החל (משיחת) ח"י אלול הש"ת, אף שהתאריך היה ידוע הרבה לפניכן (אם לא מאז ומקדם) לא רק לרבותינו נשיאנו שלפניו, שאצלם היה יום זה "יום הילולא פנימית בסוד אתכסיא", כאמור בס' המנהגים עמ' 101 מרשימת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, אלא גם לחסידים, ולא רק לחסידי חב"ד אלא גם לחסידים אחרים (כדאייתא בלקוטי דיבורים ח"א עמ' 64 ובכ"מ). וע"ע.

(3) ספר השיחות תש"ג עמ' 177, 179. ספר השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 634 הערה 8.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ז באלול ה'תשע"ד – כ"ד באלול ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ז באלול	ה' נוקי ממון פרק יב-יד.	ה' טוען ונטען פרק טו.	מ"ע רמא.
ש"ק	י"ח באלול	ה' גניבה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק טז.	מל"ת רמד. מ"ע רלט.
א'	י"ט באלול	פרק ז-ו.	ה' נחלות.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רח. מל"ת רעא. ערב.
ב'	כ' באלול	פרק ז-ט.	פרק ב.	מל"ת רמו. רמג.
ג'	כ"א באלול	ה' גזילה ואבידה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ג.	מל"ת רמה.
ד'	כ"ב באלול	פרק ז-ו.	פרק ד.	מל"ת רמוז.
ה'	כ"ג באלול	פרק ז-ט.	פרק ה.	מל"ת רסה.
ו'	כ"ד באלול	פרק י-יב.	פרק ו.	מל"ת רסו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', י"ז באלול	5:10	4:20	5:31	6:29	9:28	12:37	1:08	6:51.2	7:15
ש"ק, י"ח באלול	5:10	4:21	5:32	6:30	9:28	12:37	1:08	6:49.9	7:14
א', י"ט באלול	5:11	4:22	5:33	6:31	9:28	12:36	1:07	6:48.5	7:13
ב', כ' באלול	5:12	4:22	5:33	6:31	9:28	12:36	1:07	6:47.2	7:11
ג', כ"א באלול	5:12	4:23	5:34	6:32	9:28	12:36	1:06	6:45.9	7:10
ד', כ"ב באלול	5:13	4:24	5:35	6:32	9:28	12:35	1:06	6:44.6	7:09
ה', כ"ג באלול	5:14	4:25	5:35	6:33	9:29	12:35	1:06	6:43.2	7:07
ו', כ"ד באלול	5:14	4:26	5:36	6:34	9:29	12:34	1:05	6:41.9	7:06

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסיודורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י
כי-תבוא	6:14	7:25	6:29	7:27	6:20	7:27	6:31	7:27
ניצבים-וילך	6:04	7:15	6:20	7:17	6:11	7:17	6:22	7:18

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

חיות ושמחה בחשבון - הנפש והמרירות

השמחה והמרירות חיוניות לתשובה אמיתית. אך כיצד ייתכנו שתי התנועות המנוגדות הללו יחד • מה משמעות האמרה שח"י אלול מביא חיות ושמחה בכל ענייני החודש • אדם המתמרמר על שהוא שרוי בהסתר צריך לשמוח מכך • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

הוא, שהיו אצלו מחשבות, דיבורים ומעשים שלא כדבעי [ולדוגמא: אבק לשון-הרע, שעל זה איתא בגמרא¹ ש"הכל באבק לשון-הרע"] שעל-ידם נתרחק מהקב"ה - בוודאי בא לידי רגש של מרירות גדולה.

ומלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר הנ"ל ("ח"י אלול הוא היום שהביא ומביא חיות באלול"), משמע, שח"י אלול מביא חיות בכל ענייני חודש אלול, כלומר, לא רק בענייני השמחה שבחודש אלול, אלא גם בענייני המרירות שבחודש זה.

ולכאורה אינו מובן: מהו הפירוש של חיות במרירות?

ב. וחידוש גדול יותר אומר כ"ק מו"ח אדמו"ר (בשיחה הנ"ל²) - "ח"י אלול הוא יום המיועד לשמחה ולברכה":

ובהקדם דיוק הלשון "שמחה" ואחר כך "ברכה" - שה"שמחה" מהווה הקדמה ל"ברכה". ועל-פי הידוע³ ש"ברכה" היא מלשון המשכה, נמצא, שהשמחה היא ההקדמה לכל העניינים כולם ("ברכה"), שהתחלת כל העניינים כולם היא על-ידי שמחה.

ונמצא, שלא זו בלבד שכל ענייני חודש אלול

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר אומר (באחת משיחותיו¹) בשם זקני החסידים: "ח"י אלול הוא היום שהביא ומביא חיות באלול".
וצריך להבין:

בחודש אלול ישנם עניינים שונים ועבודות שונות: עניינים של שמחה, וגם עניינים של היפך השמחה - כמו עניין "חשבון הנפש" שבחודש אלול - כידוע שחודש אלול הוא חודש החשבון על כל השנה כולה, ובפרט מח"י אלול, כמו שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר² שהחשבון הפרטי על כל י"ב חודשי השנה הוא בי"ב הימים מח"י אלול עד ראש-השנה, יום לחודש יום לחודש - ש"חשבון הנפש" קשור עם תנועה של היפך השמחה - ובשתיים: (א) מצד כללות עניין החשבון, שצריך להיות מתוך שימת-לב, ללא התפעלות (שזהו עניין השמחה). (ב) מצד פרטי החשבון - שכאשר עושה חשבון נפש מכל מחשבותיו, דיבוריו ומעשיו במשך כל השנה, הרי, בידועו ש"הקב"ה מדקדק (אפילו) עם סביביו (עם צדיקים) כחוט השערה³, וגם "במלאכיו ישים תהלה"⁴, ואפילו "שמים (כללות) סדר ההשתלשלות) לא זכו בעיניו"⁵, ומכל-שכן

(1) שיחת ח"י אלול תש"ה בתחילתה (סה"ש תש"ה עמ' 122).
(2) שיחת ח"י אלול תש"ג (סה"ש תש"ג עמ' 177. עמ' 179).
(3) יבמות קכ"ב, (ובפרש"י).
(4) איוב ד, יח.
(5) שם טו, טו.

הקודש לדורותיי, עד אשר השם יתברך יקבץ נידחי ישראל מארבע כנפות הארץ על-ידי משיח-צדקנו.
(ספר השיחות תש"ח עמ' 195-196)

שיהודים ירוו נחת...

בתקופת אדמו"ר הזקן היה פעם זמן קשה - עת צרה לא-עלינו - אמר על כך אדמו"ר הזקן: הקב"ה ודאי רווה נחת מעם ישראל, ייתן השם יתברך שיהודים ירוו נחת מהקב"ה... הקב"ה ייתן ליהודים גשמיות נעימה, גשמיות חיה; ויהודים יעשו מהגשמיות רוחניות. איי! עד כמה צריכים לכך עתה, דברי הרב חיים וקיימים לנצח.

(ספר השיחות תש"ו רה"תש"י, תש"ז ע' 133)

זכות הרבי

(לאחר שניגנו את הניגון של ד' בבות מאדמו"ר הזקן, אמר:) זכותו של הרבי תגן עלינו, שיומשך לכל אחד ובני ביתו הצלחה בגשמיות וברוחניות. שנתקרב לגילוי אור המשיח.

(ספר השיחות שם, תש"ט עמ' 337)

טעמו וראו!

פעם אחת הגיע אדמו"ר הזקן לשקלוב, בתקופה שבה סבלו החסידים רבות מרדיפותיהם של המתנגדים, וכאשר עלה על בימת בית-הכנסת כדי להשיב על הטענות והשאלות שהכינו עבורו, אמר תורה קצרה - כפי שנהג בתקופה ההיא לומר תורות קצרות, וכדרכו - בניגון: "טעמו וראו כי טוב הוי", פארזוכט און זעהט אַז דער אויבערשטער איז גוט"... [=טעמו וטראו שהקב"ה הוא טוב...]. וכשירד מהבימה, רצו אחריו כמה מנינים של אברכים, אשר במשך הזמן נעשו מעמודי החסידות!

(תורת מנחם כרך ט עמ' 66)

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

הבעל-שם-טוב ואדמו"ר הזקן

היום שמסוגל להתקשרות

אודות עניינם של מורנו הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן מברא כ"ק מו"ח אדמו"ר שהבעל שם טוב סלל דרך לכל אחד ואחד מישראל אפילו פשוט שבפשוטים שיוכל לעבוד את השם יתברך, ואדמו"ר הזקן הראה איך שכל אחד ואחד מישראל אפילו פשוט שבפשוטים יכול לעבוד את השם יתברך. ובמקום אחר מובא הלשון שהבעל שם טוב העמיד סולם שהכול (גם אנשים פשוטים) יוכלו לעלות עליו, ואדמו"ר הזקן הראה איך לעלות בסולם.

ואף שלא נתפרש שם מהי הדרך או הסולם, הרי זה מובן ממה שכתב כ"ק מורי וחמי אדמו"ר שענינו של הבעל שם טוב הוא אהבת ה' אהבת התורה ואהבת ישראל, או (כפי שמוכר לפעמים) בסדר הפוך, אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת ה' (מלמעלה למטה או מלמטה למעלה).

... רבותינו נשיאינו לדורותיהם הם ממלאי מקומם של הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן, ובמילא, כל אלה שמקושרים אל הרבי [גם אלה שנתקשרו אל הרבי לאחר שהרבי שלהם נסתלק ולא היו יכולים להישאר בלי רבי], הרי הם מקושרים לבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן, כיון שהרבי הוא ממלא מקומם. ולכן, ח"י אלול – יום הולדתם שבו נעשית הגברת כוחותיהם של הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן – הוא זמן מסוגל לחיזוק ההתקשרות אל הרבי, ממלא מקומם של הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן.

(משיחת ח"י אלול, ה'ש"ת; תורת מנחם כרך א, עמ' 190-191)

שליחות מסוכנת

מורנו הבעל-שם-טוב גילה להרב המגיד ממזריטש בשם מורו הבעל חיה-יחידה, אשר במשך הימים בוא יבוא אליו בנו של הצדיק נסתר הר' ברוך, והוא בעל נשמה חדשה, ר' שניאור זלמן, וילך לו, ואחר כך ישוב אליו ויסתדר אצלו, ואז יגלה לו מי הוא ודבר השליחות אשר נמסרה לו להורות דרכי החסידות. ואף כי הדרך מסוכנת מאד בתחילתו, אמנם אחריתו ישגא מאוד. מורי הבעל חיה-יחידה ואני נעורר רחמי שמים עליו ועל מקושריו לדורותיהם עד כי יבוא משיח צדקנו.

(ספר המאמרים תש"ח עמ' 174)

הצלחת החסידות עד ביאת משיח

הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק [=הרש"ב] מספר לי את אשר סיפר לו הוד כ"ק אביו – זקני אדמו"ר מוהר"ש, מה שסיפר לו הוד כ"ק אביו הוד כ"ק אאזמו"ר הרה"ק צמח צדק, מה שאמר אדמו"ר הזקן בחזירתו מבית אסורים 'טאיינע סאָוועט':

מורי הרב המגיד ממעזריטש אמר לי בשם מורו רבינו הבעל שם טוב, אשר אסכול ייסורים עצומים מהמנגדים לדרך החסידות. ואם אתחזק בכל מיני חיזוק להבליג על ייסוריי בגוף ונפש אזי אצליח בדרך

ו"דרגא" נוגעת עבודתו – אזי תהיה מרירותו על העדר עבודתו מרירות אמיתית ותקיפה.

ד. וכדי שיהיה הרגש שעבודתו של האדם נוגעת למעלה – דרושה הקדמת השמחה דווקא:

ללא שמחה – הרי בידעו מעמדו ומצבו וערך פחיתותו ("זיין נידעריקייט") בכלל, ובפרט מצד מחשבה, דיבור ומעשה שלו הלא טובים, שבגלל זה הרי הוא בריחוק מן העצמות לגמרי (במכל-שכן וקל-וחומר מזה ש"שמים לא זכו בעיניו", כנ"ל) – אינו יכול בשום אופן לפעול בעצמו את ההרגש שעבודתו נוגעת בעצמותו יתברך.

והעצה לזה – עניין השמחה, דכיוון ש"שמחה פורצת גדר"¹⁰, הרי, מבלי הבט על ריחוקו מן העצמות (כנ"ל), פורצת השמחה ומגביה את האדם ומעמידה אותו במעמדו ומצבו האמיתי (מעמדם ומצבם של כל בני ישראל) – "בנים למקום", ועד – כפי שהוא בשורשו בעצמותו יתברך, ובמילא, נרגש אצלו עד כמה עבודתו נוגעת למעלה.

ה. ומזה מובן שעניין השמחה הוא ההקדמה לכל ענייני העבודה – שהרי כל ענייני העבודה צריכים להיות מתוך ידיעה והרגש שעניין העבודה נוגע למעלה.

וכמודגש בסדר עבודת כל יום ויום – "שתיקנו ליתן שבח והודיה לשמו יתברך בכל בוקר ולומר אשרינו מה טוב חלקנו וכו' ומה יפה ירושתנו, כלומר, כמו שהאדם שש ושמח בירושה שנפלה לו הון עתק שלא עמל בו, כן ויותר מכן לאין קץ יש לנו לשמוח על ירושתנו שהנחילנו אבותינו כו"¹¹.

ובזה מודגשת גם השייכות לכל אחד ואחד מישראל – כי, כשם שעניין הירושה אינו תלוי כלל ביגיעתו, וגם לא בשכלו של היורש (אם הוא חכם או הפכו), אלא בכל אופן הרי הוא יורש, כך גם בירושה ש"מה יפה ירושתנו" אין הבדל בין הגדול שבגדולים לפחות שבפחותים, וגם הפחות שבפחותים והקל שבקלים שמוח מהירושה של "מה יפה ירושתנו".

ובלשון הכתוב [...]: "אתם ניצבים היום כולכם

(10) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

(11) תניא פל"ג (מב, סע"א ואילך).

(גם ענייני המרירות שבו) צריכים להיות בחיות ושמחה (שזהו תוכן הפתגם שח"י אלול מביא חיות באלול), אלא עוד זאת, שהשמחה היא ההקדמה לכל ענייני חודש אלול, וללא הקדמת השמחה לא יכול להיות שום עניין.

ולכאורה אינו מובן – מהו ההכרח בהקדמת השמחה לכל העניינים כולם, ובפרט לענייני המרירות שבחודש אלול?

ג. ויש לומר הביאור בזה:

רגש המרירות בחשבון-נפש צריך להיות מצד זה שמחשבותיו, דיבוריו ומעשיו – בין לטוב בין כו' – נוגעים בעצמותו ומהותו יתברך.

דהנה, כאשר סיבת המרירות היא מצד זה שכתוצאה ממחשבה, דיבור ומעשה הלא טובים חסר לו בבני, חיי ומזוני – אזי תפיסת-המקום של המרירות אינה אלא באותה מדה שמציאותו תופסת מקום.

ואפילו אם סיבת המרירות היא מצד זה שכתוצאה ממחשבה, דיבור ומעשה הלא טובים לא בירר חלקו בעולם – גם אז תפיסת-המקום של המרירות אינה אלא באותה מדה שכללות העניין של עולם-הזה תופס מקום.

ולכן, סיבת המרירות צריכה להיות מצד זה שענייניו של האדם נוגעים (כביכול) בעצמותו ומהותו יתברך – שאז המרירות היא בתוקף גדול ובאמתיות.

והעניין בזה – שצריך להתכונן תחילה ש"עבודה צורך גבוה היא"⁸, היינו, שעבודתו נוגעת למעלה, ועד למעלה מעלה שאין למעלה ממנו ("העכער, העכער, און נאך העכער וואס העכער פון דעם איז ניטא") – בעצמותו ומהותו יתברך, שכן, אף שכללות ההשתלשלות הוא בריחוק מן העצמות, ש"שמים לא זכו בעיניו", ומכל-שכן הוא (כנ"ל ס"א), מכל מקום, כיוון שנשמות ישראל הם "בנים למקום", "בנים אתם להוי' אלוקים"⁹, לכן, עבודתם של ישראל – עבודת הבן – נוגעת בעצמותו יתברך; וכאשר יבין וירגיש באיזה "מקום"

(8) ראה עבוה"ק בהקדמה. שם ח"ב (חלק העבודה) פ"ג. הובא בשל"ה שער הגדול כט,ב ואילך. נתבאר בד"ה לא תהי' משכלה ה'תשי"ב (תורת מנחם – התוועדויות ח"ד עמ' 324 ואילך). וש"נ.

(9) פ' ראה י"א.

פרשת תבוא

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלוקיך נתן לך (כו,א)

"והיה כי תבוא אל הארץ" – כאשר אתה קם בבוקר ונעשית אצלך 'ביאת הארץ' מחדש, נשמתך חוזרת לאותו מקום בעולם שעליך לעשות ממנו 'ארץ-ישראל',
 "אשר ה' אלוקיך נתן לך" – הקב"ה מחזיר לך את נשמתך,
 "ולקחת מראשית כל פרי האדמה" – עליך לתת שבח והודיה להקב"ה על כך באמירת 'מודה אני',
 "ושמחת בכל הטוב" – עליך לשמוח שזכית להיות יהודי, שנבראת לשמש את קונך.

(שיחת ש"פ תבוא תשמ"ח. התוועדות תשמ"ח כרך ד, עמ' 309)

השקיפה ממעון קדשך... וברך את עמך את ישראל (כו,טו)

כמה גדול כוחן של עושי מצווה, שכל השקפה שבתורה ארוכה, וזה בלשון ברכה. אמר רבי יוסי ברחמינא: ולא עוד, אלא שכתוב בו היום הזה (ירושלמי מעשר שני פ"ה)

רבי יוסי ברחמינא מוסיף על דברי התנא קמא, שאין הדבר כן במצוות ביכורים בלבד, אלא כן הוא בכל זמן ובכל מקום: קיום המצוות הופך את הקללה לברכה.

(ספר המאמרים ת"ש עמ' 155)

את ה' האמרת (כו,יז)

לשון הפרשה והבדלה... לשון תפארת, כמו יתאמרו כל פועלי אוון (רש"י)

"לשון הפרשה והבדלה" – מצד עצם מציאותו וטבעו אין יהודי שייך כלל לרע, הוא מובדל ומופרש מכל עניין של חטא ועוון.

לשון תפארת – גם אם חטא ופגם ועבר את הדרך, בכוחו לשוב בתשובה ולהפוך את החטא עצמו לתפארת ושבח, שהזדונות יהפכו לזכיות. וכנרמז בפסוק שרש"י מביא: "יתאמרו כל פועלי אוון".

(ליקוטי שיחות כרך ט, עמ' 173)

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך (כתב,ב)

"ובאו עליך כל הברכות האלה" – היינו המשכת הברכה בעולם האצילות. "והשיגוך" – הברכה נמשכת ויורדת עד לעולם הזה.

לכן אנו מבקשים בכל יום 'רפאנו', 'ברך עלינו', וכיוצא בזה, אף שדינו של כל אדם כבר נפסק בראש השנה, כי בראש השנה נמשכות הרפואה והברכה בעולם האצילות, ואדם נידון בכל יום (לפי מעשיו של אותו יום) אם ראוי הוא שירד חסד זה אליו בעולם הזה.

(אור התורה דברים עמ' תרפט)

בתוך כל הרקיעים להחיותם" – שעניין זה מפורש להדיא במדרש¹⁸, אלא, שעד הבעש"ט לא שמו לב לנאמר במדרש זה, והבעש"ט גילה את הדבר, כמודגש בדיוק לשון רבינו הזקן "ופירש הבעש"ט", כלומר, שהבעש"ט פירש ("ער האט פאנאנדער-געשפרייט") וגילה את הדבר בכל העולם כולו¹⁹.

ועל דרך זה בנדון דידן, שהשמחה בעבודת המרירות מוכרחת גם על-פי נגלה דתורה, אלא, שעניין זה נתגלה על-ידי תורת החסידות, כדלקמן.

כ. כתב הרמב"ם²⁰: "השמחה שישמח אדם בעשיית המצווה ובאהבת האל שציווה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו, שנאמר²¹ תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב".

וההסברה בזה – בפשטות – שהעדר השמחה בקיום המצוות הוא כעין מרידה בהקב"ה, שעל ידי זה מראה בעצמו שאינו שש ושמח על שזכה לקיים רצונו יתברך.

ומשמעות לשון הרמב"ם שחייב השמחה הוא בכל מצווה ובכל עניין של עבודת ה', כלומר, כל עניין – איזה שיהיה – שעלידו עובד הוא את ה', צריך לעשותו בשמחה²².

ומזה מובן שגם עניין המרירות צריך להיות בשמחה – כי מכיוון שהמרירות שייכת למצוות ועבודת התשובה, הרי זה ככל ענייני המצוות ועבודת ה' שצריכים להיעשות בשמחה דווקא.

ועניין זה מובן ומודגש יותר על-פי המבואר בתורת החסידות²³ – שעיקר עניין המצוות הוא (לא כל כך הכוונה והסגולה הפרטית שבכל מצווה, אלא) קיום רצון הקב"ה, והרי עניין זה הוא בכל המצוות בשווה. ובמילא, מבלי הבט על החילוקים שמצד פרטי המצוות, ולדוגמא, מצווה ששייכת לקו החסד או מצווה ששייכת לקו הגבורה, כמו מרירות, צריך לקיים את כולן (גם המצווה הקשורה עם מרירות) בשמחה מצד העניין

לפני ה' אלוקיכם¹², ומוסיף ומפרט "ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציך עד שואב מימך" – שגם הפחותים ביותר, שנתמנו ל"חוטב עציך" ו"שואב מימך" בגלל שלא היו ראויים לבוא בקהל¹³, הנה גם הם "ניצבים... לפני ה' אלוקיכם".

וזהו גם הביאור בדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שח"י אלול מביא חיות בכל ענייני אלול, גם בענייני המרירות שבאלול – כי, מרירות אמיתית ותקיפה מתעוררת כתוצאה מהרגש האדם עד כמה נוגעת עבודתו למעלה, ורגש זה בא על-ידי חיות ושמחה דווקא.

* * *

ו. האמור לעיל שגם עבודת המרירות צריכה להיעשות מתוך חיות ושמחה – שייך במיוחד לח"י אלול, כאמור, ש"ח"י אלול הוא היום שהביא ומביא חיות באלול".

והעניין בזה:

ח"י אלול הוא¹⁴: (א) יום הולדת הבעש"ט, (ב) יום התגלות אחיה השילוני אל הבעש"ט, (ג) יום התגלות הבעש"ט, (ד) יום הולדת רבינו הזקן. כלומר, עניינו של ח"י אלול הוא – התגלות תורת החסידות הכללית ותורת חסידות חב"ד.

וזהו ש"ח"י אלול הוא היום שהביא ומביא חיות באלול" – כי, עניין זה שגם עבודת המרירות צריכה להיות מתוך חיות ושמחה, נתגלה ונפעל על-ידי תורת החסידות, כדלקמן.

ז. ובהקדמה – שיש עניינים שמצינו גם בנגלה דתורה, אלא שתורת החסידות גילתה אותם.

ולדוגמא – מה שכתב רבינו הזקן בתניא¹⁵: "כתיב¹⁶ לעולם ה' דברך ניצב בשמים, ופירש הבעש"ט ז"ל כי דברך שאמרת יהי רקיע בתוך המים וגו'¹⁷, תיבות ואותיות אלו הן ניצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים ומלובשות

12 נצבים כט, ט"י.

13 ראה יבמות עט, ב.

14 ראה גם 'תורת מנחם' – וראה גם 'תורת מנחם' – התוועדות ח"א עמ' 186. וש"נ.

15 שעה"ה"א בתחלתו.

16 תהילים קיט, פט.

17 בראשית א, ו.

18 תהילים במקומו. וראה גם שיחת ח"י אלול ה'ש"ת ס"ג

(סה"ש קייץ ה'ש"ת עמ' 170). תש"ג (סה"ש תש"ג עמ' 146).

19 ראה גם 'תורת מנחם' – התוועדות ח"ד עמ' 55. ועוד.

20 הל' לולב בסופן.

21 תבוא כת, מז.

22 ראה גם לקו"ש ח"ז עמ' 275.

23 ראה לקו"ש שלח לט, א ואילך. ובכ"מ.

הכללי שבכל המצוות בשווה – ציווי הקב"ה.

ט. ועוד עניין מודגש ומבואר בתורת החסידות – כיצד תהיה המרירות מתוך שמחה:

ובהקדמה – שעד עתה נתבאר רק ההכרח לכך שגם המרירות תהיה מתוך שמחה (כיוון שגם היא מצווה), וגם טעם וסיבת השמחה (קיום רצון וציווי הקב"ה), אבל עדיין לא נתבאר איך תהיה המרירות מתוך שמחה, דכיוון שתנועת המרירות ותנועת השמחה הן שתי תנועות הפכיות – כיצד ייתכן ששתי תנועות אלו תהיינה אצל האדם בבת אחת?! והעצה לזה – כדאיתא בזוהר²⁴ "בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדווה תקיעא בלבאי מסטרא דא": מצד הרגש הריחוק מאלוקות – שזהו מצד נפשו הבהמית – הרי הוא במרירות, ומצד זה שהוא מקיים מצווה (רצון הקב"ה) – שזהו מצד נפשו האלוקית – הרי הוא בשמחה. והריחוק שמצד נפש הבהמית אינו מבלבל לשמחה שמצד נפש האלוקית, כמבואר בתניא²⁵ ש"תיקר נפשו בעיניו לשמוח בשמחתה יותר מהגוף הנבזה, שלא לערבב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף".

ועוד עניין בזה – שהרי הביאור הנ"ל אינו מספיק עדיין, כי, אף שהמרירות והשמחה באים ממקומות שונים (המרירות מצד נפש הבהמית, והשמחה מצד נפש האלוקית), מכל מקום, נמצאות הן במקום אחד, בלב הגשמי, ואיך ייתכן ששתי תנועות הפכיות תהיינה בבת אחת במקום אחד – על יסוד דברי הספרי²⁶ בנוגע לאהבה ויראה (שגם הן ב' תנועות הפכיות): "אין אהבה במקום יראה ויראה במקום אהבה אלא כמדת הקב"ה בלבד". ועל דרך זה בנוגע למרירות ושמחה – שבעבודת השם יכולים להיות שניהם ביחד.

י. ועוד עניין בשמחה שבמרירות שגם הוא מודגש בתורת החסידות:

נוסף על האמור לעיל (ס"ח) שסיבת השמחה שבעבודת המרירות היא מצד קיום רצונו יתברך, שזהו מצד הנקודה הכללית שבעבודת המרירות בכלל המצוות, יש טעם נוסף מצד תכונתה הפרטית

24 ח"ג עה, א. הובא בתניא ספ"ד. שם אגה"ת רפ"א.

25 פל"א (מ,ב).

26 ואתחנן ו,ה.

של עבודת המרירות גופא – שעצם עובדת היותו במרירות בגלל מעמדו ומצבו הבלתי-רצוי, גורמת לשמחה.

ובהקדם הביאור בדיוק לשון הכתוב²⁷ "ואנוכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא", "הסתר אסתיר" ב' פעמים – שההסתר גופא הוא בהסתר, היינו, שלא נרגש שזהו הסתר²⁸. והחילוק שביניהם – שכאשר יודעים ומרגישים ההסתר, אזי הרגש ההסתר אינו נותן מנוח... אין תיאבון ("מ'האט ניט קיין אפעטיט")... לא יכולים לישון בשקט... "און קיין זאך גייט ניט איין"... ובמילא, סוף-סוף יוצאים מההסתר; אבל כאשר ההסתר עצמו מוסתר, היינו, שלא מרגישים שמצב זה הוא הסתר – חושבים שהמצב יכול להישאר כמו שהוא, ולא חושבים כלל אודות יציאה מההסתר.

וזוהי סיבת השמחה שבמרירות – שמזה גופא שמרגיש שנמצא בהסתר, ומתמרמר בנפשו על ההסתר, נעשה אצלו רגש של שמחה על כך שיצא מהסתר הכפול ("הסתר אסתיר"), ובמילא יצא סוף-סוף גם מהסתר הראשון (שעליו הוא מתמרמר). וגם עניין זה (כמו העניין הכללי בשמחה מצד קיום רצונו יתברך) מודגש ומתגלה בתורת החסידות:

תורת החסידות מגלה את החיות שבכל דבר ומאורע, כולל גם החיות שבעניין ההסתר – כתורת הבעל שם טוב²⁹ על הפסוק "ואנוכי הסתר אסתיר", שגם בהסתר הכפול ("הסתר אסתיר" ב' פעמים) נמצא ה"אנוכי".

וכאשר יודעים ומכירים שבכל מעמד ומצב, גם בהסתר, נמצא ה"אנוכי" – אזי גם במצב בלתי-רצוי אין מקום לנפילת-הרוח, וגם המרירות היא מתוך חיות ושמחה. כי "שיויתי הוי' (ומוצא ומגלה אני אותו אפילו בעניין של) לנגדי (ובמילא שיוויתיו) תמיד"³⁰.

(קטעים משיחת ח"י באלול ה'תשי"ב – בלתי מוגה;

תורת-ימנחם כרך ו, עמ' 158-164)

27 וילך לא,יח.

28 ראה ספר בעש"ט עה"ת ח"ב פ' וילך אות ד ואלך, ובהנסמן שם.

29 ראה שם אות ה, ואות י, ובהנסמן שם.

30 תהילים טז,ח. וראה צוואת הריב"ש ס"ב.

בפתגם (ספר השיחות – ה'ש"ת עמ' 104. תש"ב עמ' 84. תש"ד עמ' 104) "טאפארודא-פלאחו" (הגרזן על העץ).

באחת ההזדמנויות (ש"פ פינחס תשמ"ה – התוועדות תשמ"ה כרך ה' 2628) הדגיש: שניהם – הן ה"גרזן" הן ה"עץ" – אסורים בשבת מחמת "מוקצה", כי אם הדיבור בענין זה [מותר], מכיון ש"מפקחין על צרכי ציבור בשבת", והעיקר – לעשות זאת בפועל ממש לאחר צאת השבת.

הקב"ה ידאג...

בשיחת ש"פ תולדות תשמ"ה השמיע הרבי דברים נוקבים (התוועדות תשמ"ה כרך ב' עמ' 750):

..ששה ימים בשבוע הוא חושב על כסף, אבל ביום השבת – יודע כל יהודי שהכסף הוא דבר מוקצה! לכל הפחות ביום השבת אל תחשוב על כסף, "ביום השביעי תשבות!" אלא מה? – הוא דואג מה יהיה באמצע השבוע, כאשר יצטרך להתרים בעל-הבית פלוני, ובכן, אם משום כך – אדרבה: כאשר אתה תעסוק בעניינים שהוטלו עליך – ידאג הקב"ה לעניינים הכספיים באופן טוב יותר ממך!...

טלטול הקופה

בליקוטי שיחות (כרך כא עמ' 381) נדפס קטע

"ממכתב כסלו תשמ"ג" ובו נאמר:

...צדקה לפני הדלקת הנרות, והעיקר לנצל זה להדגיש שאסור להמדליקה לטלטל הפושקע [=הקופה] לאחר ההדלקה, ולכן צריכה להיות לכתחילה במקום בו תשאר שם עד לאחר הבדלה (שכמה אינן יודעות על-דבר-זה)...

בשיחה לתלמידות מחנה הקיץ "אמונה" מו' אלול תשל"ט (לקוטי שיחות כרך כד עמ' 298) הזכיר הרבי את מנהג ישראל לתת צדקה לפני הדלקת נרות, ובעת הגהת השיחה הוסיף את ההערה 75 שהודפסה באותיות בולטות:

מובן ופשוט שצריך להזהיר וככל הדרוש את הנשים והבנות המדליקות שלא לטלטל חסידים ושלום את קופת הצדקה לאחר הדלקה.

ואולי זהו הטעם שלא נתפשט כל-כך מנהג נתינת

הצדקה לפני הדלקת הנרות מפני חשש האמור. ומפני גודל עניין השבת הנה גם לספק חששו. ועוד וגם זה עיקר שהחשש הוא בנוגע לקדושת שבת (ושמירתה) – והרי זה סתירה מיניה וביה להכנס לחשש כזה על ידי הוספה במצוות נרות-שבת-קודש שכל ענינה קדושת שבת. וצריך-עיון בכל זה.

"ככל שמטבע או שטר דולר זה [=שהוענק על ידי הרבי למדליקות נרות-שבת-קודש] הוא חשוב, זה עדיין מוקצה, וכמו כל כסף אחר, אסור לנגוע בו בשבת ויום-טוב", כתב הרבי בשנת תשל"ה (מורה לדור נבוכ', כרך א', עמ' 239).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב'4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב'2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

ברגע כמימרא נמצאים "בשעריך ירושלים"

אילו היתה העבודה כדבעי, משיח כבר היה בא!

בעמדנו בשבת קודש ח"י אלול, יום-הולדת את שני המאורות הגדולים – צריכים לקבל החלטות טובות להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות הקשורות עם מילוי השליחות של רבותינו נשיאינו – אשר "גילה סודו אל עבדיו הנביאים", ולאחר מכן – "חכם עדיף מנביא", חכמי ונשיאי ישראל, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו...

והדגשה נוספת בזה – שפעולות אלו יש לעשותן מתוך שמחה ותענוג, כההוראה דיום השבת, שעניינו – תענוג, וכההוראה דמצוות ביכורים, ש"טעונין... שיר", "קורין בשיר עליהן", ובלשון הכתוב: "וענית ואמרת" – "לשון הרמת קול", ו"בזמן שמחה" דווקא – "החליל מכה לפניהם וכו' הגיעו לעזרה דיברו הלוויים בשיר". באותיות פשוטות:

"יתכן שיעשה פעולות אלו מתוך כפייה והכרח, באופן של קבלת-עול בלבד, היינו, שמתוך פנים זועפות כופה את עצמו להקדיש י"ח רגעים (כדי הילוך מיל) כדי לעסוק בהפצת היהדות, ומיד לאחר זה שב ופונה לעסקיו – לימוד התורה ("עסקיו" של משה רבינו), לא סתם עסקים!

הנה על זה באה ההוראה מהנהגתו של משה רבינו – ש"לא היה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם", "עם" דייקא, "לשון עוממות", נפרדים ורחוקים כו', ואף-על-פי-כן, לא פנה משה "מן ההר" אלא "אל העם", לומר להם את דבר ה'.

ובוודאי שההתעסקות עם הזולת צריכה להיות בסבר פנים יפות, ובפרט – בחודש אלול, כאשר המלך נמצא בשדה, ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, כלומר: הקב"ה אמנם יודע שהוא נמצא ב"שדה" ובלבושי שדה,

– שהרי למרות שלובש "זיידענע זופיצע", ועושה מה ש"חסיד", "תמים" ו"תמים שבתמימים" צריך לעשות, מכל-מקום, לפי ערך המעמד ומצב שדורשים ממנו, נמצא הוא ב"שדה"! וראיה לדבר – שמשיח צדקנו עדיין לא בא, ואילו היתה הנהגתו כדבעי ליה למיעבד, היה זוכה להיות אותו "צדיק אחד" שעל-ידי עבודתו בא משיח צדקנו, כד"איתא בתיקונים שאפילו אם היה צדיק אחד חוזר בתשובה שלימה בדורו היה בא משיח"! בנוגע לאחרים – יכול לעשות חשבונות כו', אבל בנוגע לעצמו, הרי ידע בנפשיה שמשיח הפרטי שבנפשו עדיין לא בא!...

ויהי-ירצון... ובפשטות – שברגע כמימרא "גיט מען זיך אַ כאַפּ" [=תופסים] שנמצאים "בשעריך ירושלים", ו"מהלכין בתוך ירושלים עד שהם מגיעים להר הבית... והם מהלכים בהר הבית עד שמגיעין לעזרה כו'... במהרה בימינו ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(מהתועדות שבת קודש פרשת כי-תבוא, ח"י באלול ה'תשד"מ. התועדות תשד"מ, כרך ד, עמודים 2552-2551 – בלתי מוגה)

מעות חנוכה – ליתן סכום גדול יותר מהרגיל, אך מדגיש:

אלא שבקביעות שנה זו שלילה הראשון של חנוכה הוא במוצאי שבת שלא להכנס לספיקות בנוגע לטלטול המעות לפני הבדלה כו'. ומוטב שיתנו מעות חנוכה בלילה השני.

וכשיבטיחו ויודיעו להילדים שיקבלו מעות חנוכה מחר, ובהוספה על מה שמקבלים בכל שנה – בוודאי לא תהיה להם תרעומת על שדוחים נתינת מעות חנוכה מנר ראשון לנר שני.

שלא ניכשל...

בהזדמנות (התועדות תשד"מ כרך ב' עמ' 752) תיאר הרבי "שאלה" שהגיעה אליו במכתב מרוסיה:

יושב לו יהודי 'מאחורי מסך הברזל' ולמרות כל הקשיים והסיכונים הקשורים עם שמירת התורה ומצוותיה – מצליח הוא לשמור שבת, להיזהר בתכלית שלא ישל ח"ו באיסור של מלאכה בשבת (לא רק איסור דאורייתא, אלא גם איסור מדברי סופרים, מוקצה וכיוצא-בזה) ולאחרי כל זה – הבעיה היחידה שמטרידה את מנוחתו היא: האם יוכל לקיים את ההידור דקידוש על היין!...

במוצאי שבת פרשת שמני תשל"ט (שיחות קודש תשל"ט כרך ב' עמ' 597), השמיע הרבי שיחה נגד מגמות ליברליות שהנהיגו 'רבנים' (רפורמים וקונסרבטיביים) בארצות הברית, ובין הדברים התייחס לעובדה שישנם המזמינים יהודים לנסוע בשבתות ל...בתי כנסת! וכך אמר:

כל היודע דבר ומודע לעובדה שבמכונית עוברים כמה פעמים על איסורי 'מכבה' ו'מבעיר'; שלא לדבר על הגזירה 'שמא יתקן' או הגזירה של 'מוקצה' וכל שאר הענינים – הוא פשוט מחלל שבת בפרהסיא על-ידי עשיית מלאכות האסורות מן התורה הכרוכות באיסור סקילה!...

הגרזן על העץ

לא אחת תבע הרבי להוריד עניינים מסויימים לתחום המעשה עד למעשה בפועל, והשתמש

אפילו לטלטל קופת צדקה וצריכים להניחה במקום גבוה שלא להכשל בטלטול מוקצה) – הרי עצם ראיית קופת הצדקה מזכירה לו שערב שבת וערב יום-טוב נתן "לחם משנה" של צדקה גם בשביל שבת ויום טוב.

צדקה באופן המותר

בהתועדות ש"פ נצבים תשמ"ח (התועדות תשמ"ח כרך ד' עמ' 376) מדבר הרבי על אחדות, ולכל לראש – בנוגע למעשה הצדקה, שעל ידה נעשית האחדות של הנותן והמקבל בפועל ממש:

וכדאי להתחיל בזה תיכף ומיד – ביום השבת עצמו – באופן המותר בשבת, על-ידי צדקה במאכל ומשקה, או על-ידי צדקה רוחנית, כמו נתינת עצה טובה, ועל-אחת-כמה-וכמה על ידי לימוד התורה, ועוד וגם זה עיקר – קבלת החלטה טובה שתיכף ומיד לאחר השבת יקיים מצוות הצדקה כפי שיכולים לקיימה גם ביום המעשה, ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ובפרט כשעיינוב המעשה אינו מרצונו אלא מפני ציווי ה', ובלשון ההלכה – "אריה הוא דרביע עליו"...

או כפי שביקש הרבי בליל ב' דחנוכה תשמ"ב (התועדות תשמ"ב כרך ב' עמ' 594):

בכל שמונת ימי החנוכה תהיה הוספה מיוחדת במצות הצדקה. ובנוגע לשבת חנוכה – אפשר לקיים מצות הצדקה על-ידי נתינת מאכל ומשקה (דבר שאינו מוקצה), או לתת ביום שישו כפליים, "לחם משנה", הן עבור יום הששי והן עבור יום השבת.

ובליל כ"ג כסלו תשמ"ט (התועדות תשמ"ט כרך ב' עמ' 24-22) אמר הרבי:

כיון שהדלקת נר חנוכה צריכה להיות תיכף ומיד בצאת השבת, וכל המקדים הרי זה משובח – הרי, ההכנות להדלקת נר חנוכה שאי-אפשר לעשותם ביום השבת צריכים לעשותם בערב שבת, ואפילו ההכנות שמותר לעשותם ביום השבת, מוטב שיעשו בערב שבת, שאז יהיו באופן מסודר כו', כיון שלא צריכים לחשוש מענינים של מוקצה, להזהר בכל תנועה ותנועה כו'.

בהמשך מעורר הרבי אודות הוספה בנתינת

לימוד 'הלכות הצריכות' בשבת

אילו מן ההלכות חשוב במיוחד ללמוד? • האם ניתן לקיים מצוות צדקה בשבת־קודש? • מתי להימנע מנתינת 'דמי חנוכה', ומה משותף ל'גרזן' ו'עץ'? • מקומה של קופת הצדקה בשבת • וכיצד יש לנהוג בשטר או במטבע שנתקבלו מהרבי? • רשימה ראשונה

בני, בתי חוסו עלי!...

ההנהגה בו) מתברר כי כולי יומי דהשבוע הבא וכו'...

חיסרון ביסודות היהדות

אגב ביאור משנה בפרקי אבות התבטא הרבי כך בשנת תשל"ה (שיחות קודש תשל"ה כרך ב' עמ' 115 ושם עמ' 183):

ישנו מי שסבור שמכיוון שהוא "לומד תורה לשמה", והוא מאריך בתפילה ונותן צדקה וכו' לשם מה עליו ללמוד הלכות? הוא יאמר פרק תהלים והדבר יסייע לו – שכן "לא יאונה לצדיק כל און"...

אלא ייאמר ברורות וראוי להדגיש, כי כל אלו אין להם שייכות לפועל, שכן ידיעת ההלכות בפועל מצריכה לימוד הלכות (ברכות הנהנין, הלכות תפילה, דיני הפסק בקריאת־שמע וכו', הלכות מוקצה) ב"קיצור שולחן ערוך" או ב"שולחן ערוך אדמו"ר הזקן". לולי זה לא יידע אם הדבר הוא מוקצה אם לאו!

...מההלכות שבת מביא אדמו"ר הזקן גם בסידורו "הלכתא רבתי לשבתא" אותם עניינים שנוגעים לכל־אחד ואחד שבערב־שבת יעניין בשולחן ערוך כדי לידע את המעשה אשר יעשה!

נפתח רשימה זו בקטע ממכתבו של הרבי שפורסם לאחרונה (בקובץ תשורה – סימפסון), המתאים במיוחד לענייננו:

מלך מה"מ [=מלכי המלכים] הקב"ה ברח את יום השבת ויקדשהו ונתן כח ביום זה לרומם ולהוסיף חיות בנשמות בני" [בני ישראל] (אפילו באלה שאין מרגישים זה – בדוגמת יום הגשם שמתברכת השדה אפילו של זה שהיה ישן כל זמן ירידת הגשם וגם לאחר כך לא סיפרו לו עד"י [על דבר זה] כלל), והשם מבקש את "בניו ובנותיו", שביום שהוא שבת וינפש – גם הם ינהגו ככה, וטרח ופרט פרטי ההנהגה

ובל[שון] חז"ל – הוא מתחנן שלא יחללו ר"ל [=רחמנא ליצלן] את היום בו בחר מכל הימים וכו'.

והיתכן שזקוקים להסברה נוספת שכשאביו המלך עומד אצלו ממש (שהרי מלוא כל הארץ כבודו) ומתחנן: בני (בתי) חוס(ה) עלי ואל תפריע העונג שבת שלי (על־ידי שאתה) מחללת אותו בפני, ואדרבא: וקראת לשבת עונג וכו' – ביחד עם כל בני המשפחה וכו' ושבת מיני[ה] (ומאופן

ובפעם אחרת, בהתוועדות יו"ד שבט ה'תשט"ו (תורת מנחם כרך יג עמ' 234) התבטא הרבי:

אם רוצים שיגדלו תלמידים יראי שמים (שלא יקדיחו תבשילם ברבים – ראה ברכות יז, ריש עמוד ב. סנהדרין קג, סוף עמוד א) – יש להשגיח ולבחון אם התלמיד יודע אודות יסודי היהדות, ויתירה מזה – אם הוא יודע בפשטות בהנוגע לפועל: דיני ברכת הנהנין, דיני הפסק בתפילה, דיני טלית קטן, דיני מוקצה בשבת, וכיו"ב כל פרטי הדינים שנתבארו בקיצור שולחן ערוך...

"בימות החול – הרי הדברים האסורים אינם נמצאים בבית כלל, מהשאיין־כן בשבת, שאז נמצאים בבית גם דברים אסורים, כמו דברי מוקצה, ועל־דרך־זה בנוגע להוצאה והכנסה מרשות לרשות, כך, שכל דבר שרוצים לעשות, יש לברר תחילה האם מותר לעשותו", כך הסביר הרבי בשבת־שובה תשכ"א (תורת מנחם כרך כט עמ' 16).

דברים 'פשוטים'

גם ביו"ד שבט תש"כ (ליקוטי שיחות כרך ו"א עמ' 305; תורת מנחם כרך ז' עמ' 330) שלל הרבי את השקפתם של 'רבנים' בדורנו הסבורים כי "הלכות שבת ומוקצה... והדומה לזה – הם דברים 'פשוטים' כאילו אינם לפי ערך גדולתם". ההיפך הוא הנכון. דווקא על ידי התעסקות בעניינים אלו – קבע הרבי – מוסיפים אור בעולם!

ולכמה מקומות כבר כתבתי וכן מסרתי בעל־פה על־דבר ההכרח הגדול לפרסם הידיעות בדיני ברכות הנהנין, הפסק בתפילה, מוקצה כו' שרבה העם־הארצות ביזז במדה מבהלת, ואם בדורות שלפנינו זרזו על זה... על־אחת־כמה־זכמה בימינו אלה שהיה הפסק ובלבול המוחין...

– כך כתב הרבי בכ"ט שבט תשט"ו, להרה"ח ר' ירמיה' אלאי מרביב יוהנסבורג (אגרות קודש כרך יו"ד עמ' שנה). וביו"ד כסלו של אותה שנה (שם עמ' קל), להרה"ג ר' יונה שטנצל זצ"ל (מייסד מפעל המשנה וההלכה היומית) כתב הרבי:

ברובא דרובא חסרה הידיעה דהלכות הצריכות בחיי היום יומים, והיינו כפשוטו בהלכות ברכות הנהנין, הפסק בתפילה, מוקצה בשבת כו' וכו',

ולדאבון הרב ביני לבינו ככל אשר תגדל ידיעת הבחור או האברך בתורה תמעט אצלו הידיעה בהנ"ל.

בשיחת כ"ד תמוז תשל"ו (שיחות קודש תשל"ו כרך ב' עמ' 481) אומר הרבי:

אפילו בשבתות בהן טלטול כסף [אסור משום] מוקצה, הרי ישנן כמה אופנים של צדקה המותרים בשבת, החל מללמוד ולחנך את הזולת בעניינים המחיים את נפשו – נוסף לצדקה כפשוטה על ידי הענקת אכילה ושתייה, שזהו ענין המותר לטלטל בשבת...

ופעם אחרת טורח הרבי להדגיש (ש"פ חוקת תש"מ – שיחות קודש תש"מ כרך ג' עמ' 512) כי ב"ב ו"ג תמוז בשנה זו אפשר לקיים את ענין הגמילות־חסדים אף עם דברים שאילו היה חל בשבת היו מוקצה!...

להניח במקום גבוה...

עד כמה יש לחנך ילדים להרגלים של זהירות מחפצי המוקצה שלהם בשבת, מוצאים אנו בשיחה שנאמרה לפני ילדי מחנה 'גן ישראל' ובנות מחנה 'אמונה' בכ"ח מנחם אב תשמ"ט (התוועדות תשמ"ט כרך ד' עמ' 215), אז אמר הרבי:

כל ילד יהודי – צריך להיות ה'שופט' וה'שוטר' בנוגע להנהגתו הפרטית ובנוגע לחדרו, החדר שבו נמצאים הספרים שלו, קופת הצדקה שלו ושאר חפציו, שהכל יהיה מונח בסדר הראוי, שהספרים יהיו נקיים וכל ספר יהיה מוכן בעת שצריך ללמוד בו; קופת הצדקה תהיה מוכנה בכל ימי החול, ואילו בשבתות וימים טובים תהא מונחת במקום גבוה שאמנם יוכלו לראות אותה ולזכור על מצות הצדקה, אבל כדי לתת צדקה בפועל ימתינו עד מוצאי השבת או היום־טוב,

וכן בנוגע לאופן שבו מונחים שאר חפציו – שכל דבר יהיה מוכן בשעה שזקוקים לו, ואם הוא 'מוקצה' אוי בשבת ויום־טוב יהיה מונח במקום גבוה שלא יגעו בו, וכן להשפיע על החברים והחברות שגם הם ינהגו כן בחפציהם שלהם הנמצאים בחדריהם.

באופן דומה התבטא הרבי גם ביחידות בט"ז אדר תשמ"ז (התוועדות תשמ"ז כרך ב' עמ' 649):

...וגם בשבת ויום־טוב שאינו נותן צדקה (ואסור